

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Haandbog i Verdens-Historien. Anden Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Haandbog i Verdens-Historien. Anden Deel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 56. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1836_518A_2-txt-shoot-idm3089.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Folke-Vandringen og Nørre-Leden.

Man maler vist nok Krig i det Hele med dens rette Farve, naar man dypper sin Pen i Blod, men den blodigste Beskrivelse, Man kan give af Krigen, er dog kun mat, mod den Krigen giver af sig selv, saa Historien skulde aldrig befatte sig med saadanne Natur-Skildringer, men heller forbigaae alle 57de Krige med Taushed, der intet Mærkværdigt er ved uden Blod-Badet. Naar man derfor arbejder paa at tiltælle sine Læsere alle de Hug og Stik og Stød, Romer-Riget fik, til det faldt, af *Hunner* og *Gother*, *Franker* og *Longobarder*, *Heruler* og *Vandaler*, *Burgunder*, *Alaner* og *Svever*, og saa videre fort i det Uendelige, for saa igien at udfinde, hvor de var Alle kommet fra, og hvortit de bedes indbyrdes; naar Man gjør det, da stiler Man vist nok ganske fornuftig paa at give os et tro Billede af *Folke-Vandringen*, som et brusende Hav fra "Chinas Kyst til Øster-Søens Grændse", eller som et almindeligt Oprør i Menneske-Naturen, under hvilket hele Barbariske Folke-Færd rulle frem mod den dannede Verden som uhyre Bølger, oprørte af alle dyriske Drifter, som de til Vædde-Strid løsladte Storme, medens Millioners Vaaben-Gny og Sværde-Lyn er Torden-Veiret, der Slag i Slag udbreder Angest, Død og Ødelæggelse over alle de deilige, frugtbare, blomstrende Lande paa Middelhavets Kyst; men det er et meget utaknemmeligt Arbejde. Der vil nemlig altid findes en Pult *Kosakker* paa Grændsen af den dannede Verden, hvis Helte-Gierner give den en langt mere levende Forestilling om Folke-Vandringen end alle lærde Penne, saa Kiedsommeligheden, de ved idelig at gientage Et og det Samme, nødvendig udbrede, bliver i dette Stykke Pennens eneste, umisundelsesværdige Fortrin. Det lade vi altsaa fare, og stræbe heller at henlede Opmærksomheden paa Nødvendigheden af Roms Fald og Sammes lykkelige Følger, som gyldig bevise, at det ingenlunde var dyriske Drifter, men dybere Menneskelig Følelse, der udmærkede Delerne af Romer-Riget. Barbarers Indfald i den dannede Verden er nemlig saa gamle som den, og fornye sig til alle Tider, saa *Kymrer* og *Teutoner* var ligesaavel *Skythers* og *Gallers* Efterfølgere, som *Hunners* og *Gothers* Forløbere, og *Arabers* og *Slavers*, *Mogolers* og 58 *Tyrkers* Angreb og Indbrud er aabenbar af samme Slags, saa de lærdes Forestilling om *Folke-Vandringen* som en mageløs Begivenhed i det femte og sjette Aarhundrede er et tomt Hjerne-Spind af Romersk Overtro. Hvad der er mærkværdigt og mageløst ved den store Omvæltning, er da ingenlunde Bulderet og Barbariet, som aldrig udebliver, hvor Dannelsen er udartet til Kiælenskab, og Kræfterne opløst i Nydelse, men det er den underfulde Gienfødelse og Fornyelse af Menneske-Livet i ungdommelig Friskhed mellem Ruinerne af den gamle Folke-Verden, det er hvad der slaaer os, baade som et mageløst Sær-Syn, og som et ganske besynderligt Trylleri, vi ikke veed andet Navn til end "*Romantisk*". Navnet er ogsaa det heldigste, der kunde vælges, naar Man blot ikke vil udstrække det til hele Middell-Alderen, men indskrænker det til Vexel-Virkningen mellem de Romerske Ruiner og de Nordiske Udflyttere, og Betragtningen deraf i en Maanskins-Nat, ved Siden ad Barbariske Jette-Skikkelser, lig den vilde Jæger, som giennefarer Verden for at æde den deilige, flygtende Prindsesse, han har kastet sin dyriske Kiærlighed paa* Dette træffende Billede af Barbariet i Middell-Alderen findes muntert udmalet i Tydskernes Heltebog, og navnlig i "Atles Konge-Liv" eller "Etzels Hofhaltung".

Dog, disse Middell-Alderens Fee-Slotte, omsværmende af grumme Jetter og skielmske Dværge, men bevogtede af strænge Riddere og djærve Kæmper, maatte vel saare forundre os, i Egne, hvor Man, gienne fem Aarhundreder, fra August til Augustulus, kun saae Bødler og Tugthuus-Lemmer, naar Man ikke i Blusset af Martyr-Baalene saae straalende Vidnesbyrd om et guddommeligt Menneske-Liv i det Skjulte; men en *Fortsættelse* af Menneskets store Levnets-Løb kunde vi dog aldrig see i disse Tryllierier, naar vi ikke opdagede, at hine Fee-Slotte er at ligne ved Herberger i Ørken for en stor Konge, som under mange Farer kæmper sig gienne fiendtlige Ene-59 Mærker til et nyt Land, hvor han vil reise sin Throne. Tiden har imidlertid viist, at det var saaledes, at Menneske-Aanden havde en anden Verden omkring *Vester-Havet* og *Øster-Søen*, hvor den skulde fortsætte hvad der begyndtes omkring Middell-Havet, men at denne Verden var endnu ikke beredt, saa Aanden maatte enstund friste Livet i allehaande Forklædninger, snart som en vandrende Ridder og reisende Spillemand, snart som en bodfærdig Pillegrim og ydmyg Kloster-Broder; thi at *Nørre-Leden* var Aandens Maal, see vi klarlig, da det baade var *derfra* al aandig Rørelse udgik og *der* Aanden fra Reformationen af fik en *Nyaars-Tid*, der ingenlunde maa bedømmes efter hvad den alt har naaet, men efter hvad den fører til.

Saaledes at gaae baglænds, for at komme ret ind i Fortiden, er et Kneb, vi først i den allersidste Tid har lært, og dermed har Bladet kiendeligt vendt sig saavel i den Kritiske som i den Pragmatiske Historie, thi saalænge Man blev siddende magelig i sit Studere-Kammer, og snart indbildte sig, Man kunde mane de gamle Skribenter op og efter et strængt Politi-Forhør bedømme baade dem og deres Efterretninger, snart drømde, at Man forklarede Historien, naar Man fortalte, hvad Hensigter Man selv vilde havt, og hvordan Man selv vilde baaret sig ad, naar Man havde været i de Gamles Sted, saalænge legede Man aabenbar kun med Historien eller rettere med sin egen Skygge. Nu derimod, da vi begynde med det virkelig Nærværende og nærmest Forbigangne, som er sikkert nok, bedømme vi ikke de gamle Efterretninger efter eget Tykke, men efter deres Overeenstemmelse med de Menneske-Natures Love, vi i den sikke Historie og vor egen lille Verden har opdaget, og Enkelt-Mændenes Hensigter lade vi staae ved deres Værd, som tvivlsomme og os uvedkommende Ting, medens vi slutte fornuftelig: at hvad der virkelig kom ud af en Ting, det var den Aands Hensigt, som styrer det Hele.

60 Naar vi derfor ønske at vide, hvordan det omtrent har seet ud i vort Norden ved Christi Fødsels-Tid, og hvad der foraarsagede de ældre Udvandringer, da begynde vi ikke med at sammenligne de Græske og Latinske Billinger om *Thule* med vore egne Old-Sagn, som ei engang selv veed om de er fra *Brand-Old* eller fra *Høi-Old*; men vi begynde med den *Kiends-Gierning*, at *Nord-Tydskland* og *Danmark* er nu det egenlige Sæde for universel Videnskabelighed, hvor Man stræber at samle alt Menneskeligt i Menneske-Begrebet og udlede det af Menneske-Naturen, derfor ogsaa de eneste Steder, hvor Man arbejder paa en organisk sammenhængende Verdens-Historie, medens Man andensteds, selv i National-Historien, nøies med det atomistisk Sammenfyngede. Heraf slutte vi med Føie, at hvor daarlig vi maaskee end behandle den store Opgave, maa det dog ligge i vor Natur at have Lyst dertil, og i Forsynets Plan at vi skal befatte os dermed, hvad igien ei kan være Tilfældet, uden at vi ogsaa oprindeligt har havt tilsvarende *Evner* og *Anlæg*.

Heraf følger ogsaa nødvendig, at vi har havt en tilsvarende *Fortid*, og vi har nu en Prøve-Steen for de gamle Efterretninger om Norden, som i det Hele og Store er aldeles tilforladelig, og viser sig at være det, naar den sammenlignes med vore Boglige Mindes-Mærker fra *Middel-Alderen*. Man dømmen nemlig hvad Man vil om *Saxos* og *Snorros* og alle de *Islandske* Saga-Skriveres historiske Tilforladelighed i det *Enkelte*, saa beviser disse Bøgers blotte Tilværelse dog lige fuldt, at Norden havde en i Middel-Alderen mageløs *Historisk* Retning, og vi behøve kun at aabne Bøgerne, for at see, at Aands-Gaverne svare dertil, saa, naar de ikke forskiærtsedes, maatte de i Forstands-Tiden avle en saadan *Historisk Vidskab*, som den der nu fødes.

Nu finde vi imidlertid ogsaa baade hos *Saxo* og hos 61 *Islænderne* en Mængde Sagn og Sange, som skal være fra Old-Tiden, og skiøndt det er vanskeligt at tale om Aar og Alder, hvor Old-Tiden løber ud i Eet til det *Niende* Aarhundrede efter Christi Fødsel, saa er dog Sagnenes *Ægthed* beviist, naar de er i den Aand, vi hos os selv og hos Middel-Alderens Fædre har lært at kiende, og hvad det *Mythiske* angaaer, kan vi ikke tvivle om at *Anskuelsen* jo er ældgammel, hvis den virkelig svarer til Bestemmelsen af det Historiske Vidskabs-Folk. En saadan Anskuelse af Menneske-Naturen i sit eget Inderste og Ahnelse af sin Løbe-Bane har nemlig et Folk, saavel som hele Slægten, kun i sin fyrige Ungdom, og skiøndt nu Vidskabs-Folket vist nok i Forhold til Hjerte-Folket er en Silde-Fødning, har vi dog ingen Grund til at sætte deres Ungdoms-Arbejde, som Mythe-Smedningen er, paa *denne* Side Christi Fødsel.

Hvad nu den Nordiske *Mythe-Krands* selv angaaer, da er dens *Ægthed*, som Udtryk for *Nordens Aand*, paa det Gyldigste beviist ved den Yndest, de nye Skjalde i Norden har fattet for den, thi i dem har Aanden vedkiendt sig den; men det er ogsaa indlysende, at den tilhører det universal-historiske Vidskabs-Folk, da den udtrykker det Grund-Forhold, hvori Samme nødvendig maatte see sig til *Udødeligheden*, som for alle aandige Folk er den *Livets Krone*, hvorpaa de stadig fæste Øie.

Naar vi nemlig give Agt paa de Folk i *Old-Tiden*, i *Middel-Alderen* og i *Nyaars-Tiden*, der eftertragtede Udødelighed, da opdage vi en mærkelig Forskiel, der svarer til Forholdet mellem *Phantasi*, *Følelse* og *Forstand*, hvoraf den ogsaa aabenbar udspringer, saa de Ældste søgde deres Udødelighed i *Nedstammelse* fra Guderne, de Mellemsste i et hemmeligt *Samfund* med dem, og de Yngste i deres daadfulde *Kamp* derfor, hvad aabenbar kommer af, at *Phantasien* naturlig knytter sig til *For62tiden* og lever i *Beskuelsen*, *Følelsen* gaaer paa det *Nærværende* og lever af *Indtryk*, *Forstanden* stræber fremad og lever i *Haabet*!

Indskrænke vi os nu til *Hedningerne*, for at være sikre paa at see Natur-Forholdet, da er det iøinefaldende, at ligesom *Perser-Mytherne* symbolisere *Phantasien*, og *Græker-Mytherne* *Hjertets* Forhold til de udødelige Guder, saaledes afbilder *Nordens* Mythologi *Forstandens* Forhold til Udødeligheden, som den *Livets Krone*, der kun kan ventes for daadfuld Kamp og kun naaes ved at giennemgaae og *overstaae Døden*. Hvorvidt nu disse sindrige Myther, som dreie sig om *Valhal* og *Gimle*, ere oprundne og udsprungne i Norden, uden at Man først hørde en lille Fugl fra det Fremmede synge derom, det er et Spørgs-Maal, der vel kan pirre Nysgerrigheden, men er her kun forsaavidt af Vigtighed, som vi maae indsee, at skulde Vidskabs-Folket selv skabe saadanne Myther, maatte det være tidlig mens *Phantasien* var i sin fulde Kraft, og skulde det have Hjælp dertil udenfra, maatte det være, mens *Aanden* var over de egenlige Old-Folk, altsaa en god Stund før Christi Fødsel.

Naar vi nu, med disse For-Kundskaber, spørge *Romere* og *Græker*, hvad de veed om Hyperboræerne, da svarer *Lucan* os paa Vers, at i *Neros* Dage vidste Man i det Mindste, Nordboerne havde saadanne *Valhals* og *Gimle-Myther*, som vi fandt her hjemme, thi han siger:

Kun hos eder skal Man finde
Falke-Syn for Gude-Spor,
Eller ogsaa I er blinde
Fremfor alle Folk paa Jord;
Thi hvor vi kun blege Skygger
Skimte giennem Taage-Sky,
Der for eders Øine bygger
63 Aanden sig en Hald paa ny!
Kan jer Sang Man regne efter,
Død kun deler Livets Flod,

Som sig hist med friske Kræfter
Rører i hvert Ledemod!
Held de Folk, som boe i *Norden!*
Fare de end vild deri,
For den værste Frygt paa Jorden:
Dødens Frygt, er de dog frie!
De har Kæmpe-Mod i Bringe,
De er Dødens Over-Mænd,
Finde lumpent det at thinge
Om et Liv, Man faaer igien!*—Lukans Pharsal-Kvad I. 452-62.

Herskede der nu i Norden, ved Christi Fødsels-Tid og Middel-Alderens Begyndelse, den høieste Betragtning af Jord-Livet, som er fundet eller kan findes hos Hedninger, da undrer det os ikke længer, enten at de udvandrende Stammer fælde sig tiltalte af den Christelige Anskuelse, hvor de mødte den, eller at Rigerne, de stiftede, blev Vuggen for de nye Borger-Samfund; thi hvor Man kæmper for Evigheden, kan Man umuelig leve blot for Øieblikket, hvor Aand saa mægtig besjæler Folket, kan Tilstanden umuelig være dyrisk. Saalidt derfor, som vi i det gamle Norden kan tænke os slebne Sæder eller Forelæsninger over Menneskets og Borgerens Pligter og Rettigheder, saavist var det dog et *menneskeligt* Liv, der førdes, med mere Agtelse for Ærlighed, Billighed og for alle ædle Følelser, end Man fandt i noget andet Hedning-Land, thi det ligger i det aandige Kæmpe-Folks Natur og speiler sig i dets Myther. Ligesom nemlig Grækernes Splidagtighed speiler sig i *Olympierne*, saaledes maa ogsaa *Asernes* indbyrdes Venlighed, og Frygt for at besmitte deres Thing-Sted selv med deres arrigste Fiendes, med Fenris-Ulvens Blod, borge os for, at Nordboerne havde Lyst til Lande-Fred og dyb Agtelse for Lov og Ret, skjøndt de paa deres Vikings-Tog naturligviis foer afsted som *Thor* i Øster-Leden. Ogsaa Raaheden gjør Man vel i ikke at tænke sig alt for stor, da *Bærsærkerne* kun, ligesom Røvere i Middel-Alderen, var Undtagelser, de giæve Kæmper ærlig stræbde at frelse Kvinderne og hele Verden fra, medens *Skjaldene* bænkedede alle Ædlinger i Valhal og i *Freias* Bur, men viste alle Niddinger til *Hel*. *Edda-Sangene* er ogsaa i denne Henseende talende Mindes-Mærker, thi vel kan Ingen af os sige, *naar* de har faaet den Skikkelse, hvori vi fandt dem paa *Island* for et Par Aarhundreder siden, men deels maae de dog være fra en Tid, da de kunde blive til, altsaa fra Heden-Old, og deels er de under alle Omstændigheder oldnordiske Planter, der forudsætte megen Dyrkelse af Aandens Marker. Vel er nemlig *Vøluspa* (Norne-Kvadet) dunkel og *Havamaal* (Lære-Digtet) lidt klodset, og det var naragtigt at ville sammenligne Nordens episke Nyn, selv *Bjovulfs-Drape* iberegnet, med Grækenlands Høisang, men det kommer især deraf, at *Følelsen* har sin poetiske Rigdom i Begyndelsen, og *Forstanden* i Slutningen, saa vores Vædde-Løb med Grækerne i poetisk Udvikling kunde ligesaalidt falde i Old-Tiden, som det nu, hvis vi slægte Fædrene paa, kan udeblive, men Anlægget dertil maatte være medfødt, og maa have været ligesaa umiskienligt i hele Nordboens Liv, som det er i Nordens Myther og Eddas Viser.

Naar Man derfor har tænkt sig de gamle Nordboer som Umennesker, da kom det især af blind Tro paa *Latinernes* guddommelige Viisdom og menneskelige Fuldkommenhed; thi de Romerske Videnskabs-Mænd, latterlig Ihukommelse, forsikkrede jo, at baade nedstammede de selv fra Kannibaler og at det var alle Folk, til der kom et Andet og polerede dem, og at Man dog paa denne Maade maatte begynde med et Folk, 65der havde poleret sig selv, var en dybere Bemærkning end dem, der tækkes selvkloge Dreng. Hvad der imidlertid, *efter* Opdagelsen af de Nordiske Old-Sager, har hindret *Tydskerne*, de store Veiere, Maalere og Vragere i Vidskabs-Staden, fra at forudsætte en betydelig Grad af Aands-Dannelse og Borgerligt Anlæg i det gamle Norden, er deels deres egen Mangel paa aandige Mindes-Mærker og deels Beskrivelsen af Tydskland, som *Tacitus* gav i Slutningen af det *Første* Aarhundrede; thi det er en indgroet Fordom hos Tydskerne, at det er *dem*, der har civiliseret os, en Fordom, der i de sidste tre Aarhundreder, da vi unægtelig har gaaet i Tydskernes Lede-Baad, har selv i Norden vundet en vis Hævd, der hører Mod til at trodse. Men havde vi ikke det Mod, da var vi vel ikke Kæmpernes Børn, som avede Tydskland og knuste Rom, men det var dog lige vist, at vi kun fulgte Tydskerne i den Tid, vi glemde Fædrene, og at de umuelig kan have givet os den Borgerlige Sammenhæng, de sagtens maatte fattes i Taciti Dage, da de endnu har langt mindre deraf end vi. Hermed nægtes det ingenlunde, at i det Mindste *Nord-Tydskerne* og vi har fra Arilds-Tid havt *Aand* tilfælles, ei heller skal vi prale af Mindes-Mærkerne, vi derom har forud, thi havde *Island* ikke været, vilde vi neppe engang havt en *Saxo*, men skulde været indskrænkede til de *Angel-Sachsiske* Levninger, som er Blandings-Gods; saa hvad der skal paastaaes er blot, at hvor barbarisk det end i den første Keiser-Tid *kan* have seet ud i Tydskland, følger deraf slet ikke, det jo saa langt anderledes ud i Norden. Ligesom Havet er Natur-Kampens store Skue-Plads, saa er det aabenbar *Kæmpe-Aandens* Element, hvortil Norden anderledes fortroelig sluttede sig end Tydskland, som det endnu kiendes paa Tunge-Maalene, thi Vores ligner Havet fra Dets letteste Bølgen til Dets høieste Brusen, medens Tydskernes langt mere 66ligner Hestenes Trampen og Vognenes Rummel, Pilenes Susen og hele Vaaben-Gnyet. Tydskeren var fra Arilds-Tid langt mere *Skytte* og Nordboen *Skipper* og *Fisker*, og lige fra *Middel-Alderens* Begyndelse, da *Hjertet* faaer Anførselen, maatte *det* i Selskabs-Livet gjøre en mærkelig Forskiel, om end ikke Tydsklands Beliggenhed havde ført det med sig, at de tidlig hjemsøgdes af Romerne og kløvedes af *Galliske* og *Slaviske* Stammer, som baade *Cæsar* og *Tacitus* melde.

Betragte vi nu, med disse Tanker, den Skildring, *Tacitus* gjør af Tydskerne, og lade hans Frihands-

Tegning, som vi ei kan bedømme og endnu mindre stole paa, staae ved sit Værd, da finde vi ikke en eneste Kiends-Gierning, der strider imod, men Flere der tale for vor Nordiske Betragtning af Sagen. Vi finde ligesaa lidt hos ham som i de Eddiske Sange Spor af *Billed-Dyrkelse*, som er et vist Tegn til, at Aanden endnu var for stærk til at taale *grovt* Afguderie, og ved Siden ad National-Mythen om *Tuiske* (Tydske-Vodan) som Stam-Fader til *Ingevoner*, *Istevoner* og *Svever* (ventelig Saxer, Est-Gother og Svaber), finde vi en *Mars* og *Mercurius*, som naturligviis er *Tyr* og *Odin*, med en *Isis* og *Hercules*, som selv Latineren udleder *tilskibs* fra *Norden* *Taciti Tydskland. 3. 9. 34.. Hermed sigter han aabenbar til *Phønicernes* Seilads paa Norden, og skiøndt han sagtens har taget *Thors-Hammeren* for Hercules-Kiøllen og *Fjorgyn* for *Isis*, hentyder dog det Sagn, han anfører om "*Hercules-Støtterne*" i *Norden*, paa, at Man dengang i Tydskland har vidst Noget at fortælle om *Tyriernes* Halvgud.

Her staae vi da ved Spørgsmaalet om *Phønicernes* Seilads paa *Norden* og *Øster-Søen*, et Spørgsmaal, der i den nyere Tid har været meget omtvistet, og lader sig naturligviis altid omtvistet, da Phønicerne selv ingen Bøger har efterladt, og det gamle Nordens Bøger hverken berette Noget, eller kunde, som Bøger skrevne i Middel-Alderen, være gyldige Vidner derom. Saae vi Nordboer paa vor egen Ære, da maatte vi helst give dem Ret, der paastaae, vi fra Arilds-Tid var os selv overladt; thi at vi har en Mythe-Krands, der kroner Fædrene til et af Historiens Hoved-Folk, beviser sig selv, at der var *Ager-Dyrkning*, *Skibs-Byggeri*, *Smede-Konst*, *Rim-Smedning* og *Rune-Skrift* i det *Hedenske* Norden, lader sig egenlig slet ikke nægte, og er Fædrene kommet saavidt uden Hjælp af Old-Tidens store Mæglere, da har vi unægtelig stor Ære af dem, som langt vittigere end *Grækerne*, der selv maatte tilstaae, de kun ved *Ægypters* og *Phønicers* Hjælp blev ret vendt baade i Himlens og Jordens Betragtning. Men allerede denne Omstændighed maa gjøre Sagen mistænkelig i alle upartiske Dommeres Øine; thi trængde selv *Grækerne*, som dog aabenbar var bestemte til en langt *tidligere* Udvikling, til Hjælp fra *Øster-Leden*, hvor Old-Tidens store Konge thronede, da var det høist urimeligt, at *Nordboerne* kunde undvære den, hvis Bestemmelse krævede, at *Letnemhed* og *Dannelighed*, men ingenlunde at Originalitet skulde være deres Hoved-Egenskab.

Uagtet derfor de faa Græske Efterretninger, der er os levnedede om "*Thule*", baade er for korte og for mørke, til at vi deraf ene kunde drage en forsvarlig Slutning om levende Samkvem mellem Middel-Havets og *Øster-Søens* Folke-Kreds, saa er det dog klart, at *Grækerne* flere hundrede Aar før Christi Fødsel vidste meer og bedre Beskeed om Norden end *Romerne* efter Christi Fødsel, da deres Krigs-Hær dog havde været ved Elben, hvad kun lader sig forklare af Seilads paa de Egne, og naar vi dertil lægge den *Kiends-Gierning*, at 68 *Phønicerne* fra Arilds-Tid handlede med *Tin* og *Rav*, som de efter al Rimelighed kun fandt i *Britannien* og ved *Øster-Søen*, da maatte der være stærke Grunde *mod* Nord-Farten, naar den med Føie skulde omtvivles. *Grækerne* har nemlig baade kaldt *Rav-Kysten Raunonia*, et Navn, de ei kunde gjøre uden Hjælp fra Norden, og de har vidst Noget om de *Danske Øer* og om Nordens Beboelighed høit op imod Polar-Kredsen; thi skiøndt *Strabo* paastaaer, de vidste slet Intet, og anfører kun Sligt som lutter Løgn af Marseillianeren *Pytheas*, saa viser Anførelsen dog ligefuldt, at *Pytheas* har vidst Endeel, og var hans "*Thules Historie*" ikke forgaet, vilde hans Kundskab til Norden sikkert være uimodsigelig. Spørgsmaalet er nemlig her slet ikke, om der har staaet endeel Fabler i *Thules Historie*, thi det gjør der jo altid i de første Beretninger om fjerne Lande, ei heller om *Pytheas*, som han paastod, selv havde været i Norden og var reist tilbage over Land ned til det sorte Hav, thi det bliver hans egen Sag, men om det var mueligt, at han paa fri Haand kunde digtet sin Beskrivelse af Norden, og til at vi skulle troe det, er der i *Billingerne*, Man har givet os, formeget Rigtigt, selv naar Man ikke læser *Ost-Daner* for *Ost-Damner* og finder "*Kullen*" i deres Forbjerg *Kalve*.

Hvorvidt nu *Pytheas* var ældre end *Aristoteles*, veed Man egenlig slet ikke, men var han yngre end *Herodot*, har denne dog ligefuldt hørt tale om Floden *Eri-Dan* i Norden, hvor *Ravet* skulde findes, og vel mener han, det er en grov Løgn, da Enhver kan høre at *Eridanos* er intet *Barbarisk* men et godt Græsk Ord, som ventelig En af de gamle *Poeter* har gjort; men *den* Grund vilde han aabenbar selv fundet daarlig, hvis han havde kunnet *Dansk*, og vi slutte kun deraf, at ligesom *Homer* vidste godt, *Phønicerne* handlede med *Rav*, saaledes har det ogsaa været et *gammelt* Sagn i Grækenland, at *Ravet* kom af de Taarer, *Phaetons* Søstre ved den Nordiske Flod *Eri-Dan* fældte over deres forulykkede Broder. Disse *Rav-Taarer* minde nu igjen os Nordboer venlig om de *gyldne* Taarer, *Freja*, efter Mythen, fældte, da hun bedrøvet ledte om sin elskede *Ottar*, og naar vi høre *Grækerne* syngte om de *salige Øer* ved Verdens Ende, hvor Gudernes Yndlinger frydede sig ved Udødeligheden, da kan vi ikke undgaee at tænke paa *Øerne* heroppe, som vi veed, gienlød af Skjalde-Sang om alle de hedenfarne *Ædlingers* Gammen i det grønne Gudhjem. At *Grækerne* i det Mindste ikke derved tænkte paa Noget, der lignede deres "*Elysium*", høre vi paa *Achil*, som forsikrer *Odysseus*, at han vilde heller være Hyrde ved et Ledd paa Jorden end Keiser i Skyggernes Rige, og Navnet *Sæl-Land* eller *Sjæl-Land*, som Dronning-Øen i Bælte-Havet bærer, kunde give de østerlandske Gæster riig Anledning til at sammensmelte det Synlige med det Usynlige i en saadan Mythe.

Lægge vi nu hertil, at den Alexandrinske Geograph *Ptolomæos*, som beraaber sig paa *Tyriske* Kilder, nævner i Norden baade *Saxer*, *Friser*, *Gother* og *Norske*, da kan vi neppe tvivle paa, hans *Danske* jo skal være *Danske**Efter Jorandes Angivelse har Man dengang klarlig læst "*Danske*" hos *Ptolomæos*, samt Navnene paa adskillige af Norges Landskaber, med Bemærkning om Soel-Hvervene deroppe., og endnu mindre derpaa, at Man, før *Romerne* Germaniske Krige begyndte, vidste i *Tyrus* langt meer om Norden end *Romerne*, før vore Frænder gjorde sig den Uleilighed selv at bringe visse Tidender**Ptolomæi Geographi* II. 11., og hvad *Tyrierne* vidste om vort Norden i Aarhundredet før Christus, var sikkert nok, som Alt hvad de da

havde meer end Romerske Læn⁷⁰ker, kun ringe Levninger af gammel Rigdom. Yderst mærkværdigt er det ogsaa, hvad nok hidtil aldrig har været ændset, at der endnu findes *levende* Spor af *Phønicerne* i Norden, thi paa *Færøerne*, hvor Man endnu dandser i Takt med Skjaldene, der sang om *Sigurd Fofners-Bane*, der veed Man ogsaa endnu at fortælle om et Handels-Folk, der havde hjemme i Syden, en *Otting* (Økt) østligere end *Færøerne*, og besøgte dem fra *Irland* af, for at samle Fugle-Fier og Ædel-Stene (Tidner), samt at den Rigdom, *Irland* havde faaet ved disse Fremmede, siden lokkede de Nordiske Vikinger did for at plyndre*Min Hjemmel er en Optegnelse af Hr. Pastor *Schrøter* paa Færøe, bekiendt i de Færøiske Kvæders Historie..

Forudsat nu, som der er al Grund til at antage, at *Phønicerne* beseilede Norden, især før Perser-Tiden, da er det ikke blot naturligt, at Man talde om Herkules-Støtter ligesaavel i det høie Norden som i det yderste Vesten, men vi har i den Tyriske Historie seet, at derved opgaaer et mærkeligt Lys over det *Herkuliske Arbeide* med Geryons Oxer, og af et saadant Samkvem mellem *Øster-Lændere* og *Nord-Boer* kan vi nemt forklare os alle Sporene af en tidlig Aands-Udvikling og Dannelse i Norden. Ikke heller kan Man nægte, det ligner *Forsynet*, der havde saa store Ting isinde med Nordens Kæmper, selv i Vuggen og i Svøbet at berede dem til deres Bane, men at Samkvemmet med de gamle Folk tidlig afbrødes, var ogsaa nødvendigt, naar Nordboen ei skulde følge dem i Graven, men erstatte dem paa Jorden!

Naar vi komme til Nordens Deeltagelse i Folke-Vandringen, da har den vist nok ogsaa mange Dunkelheder, men at baade *Gother* og *Longobarder*, *Angel-Sachser* og *Normanner*, altsaa alle de Stammer, der ret blev til mærkværdige Folk paa Romer-Rigets Gruus, var ⁷¹*Asa-Dyrkere*, altsaa meer eller mindre besjælede af Nordens Aand, det veed vi dog, og det er Hoved-Sagen; thi hvad enten de Stammer oprindelig boede sønden, østen eller nordenfor *Øster-Søen*, var kun blandt vore Fædres Bog-Lærde en barnagtig *Æres-Sag*, som vi naturligviis strax lade falde, og naar vi ved Leilighed forfølge selv de dunkleste Spor, er det kun for at see, hvorvidt de kan gjøre os Stammens bekiendte Levnets-Løb forklarligere. Kun om *Normannerne* er det klart, at de samtlig havde hjemme *nordenfor* *Øster-Søen*, og om *Angel-Saxerne*, at de ikke havde det, men var en Blanding af Nord-Tydske og Syd-Danske, medens *Gother* og *Longobarder* give Tvivl og Giætninger fuldt Spille-Rum, og maae i alt Fald, før de nedsatte sig i Romer-Riget, have været Blandinger af Allehaande, da de, Man veed ikke hvormange, Aarhundreder havde tumlet sig paa Grændserne. Der er imidlertid ingen Grund til at mistroe deres egne Skribenters Forsikkring, at deres Vandring var *begyndt* tilsøes fra *Skandinavien*, hvor *Goth-Landene* endnu findes, og det er da den ældste Udvandring vi spore fra det høie Norden, thi den maa have fundet Sted ved Christi Fødsels-Tid om ikke før. *Cimbrer* og *Teutoner* maae vi nemlig ganske overlade de Romerske Skribenter, som har slaaet dem ihjel til sidste Mand, thi derved har de gjort os det umueligt at forfølge deres Spor, og efter hvad de fortælle os, har det jo været lutter forvovne Kroppe uden al Aand, som ved at aarelade Romerne havde gjort deres Bedste. Navnet "Cimbrer" er i Øvrigt, saavidt vi kan skiønne, ganske det Samme som *Kymrer*, og henviser da ikke til noget andet *Norden* end *Galliens*, og at der selv i de følgende Aarhundreder har været endeel *Kymrer* og *Galer* fra *Irland* og *Bretland* med i Spillet, kan neppe omtvivles, hvad enten Man betænker deres gamle Art, eller mønstrer de høist forskiellige Folk, der Alle skal være fra Norden.

⁷²Under alt dette er der med Flid Intet talt om den *Indvandring* i Skandinavien, som vore Old-Sagn omtale, og *Upsals-Odin* staaer i Spidsen for; thi enhver Forbindelse, hvori vi vilde sætte den enten med *Udvandringerne* eller med Nordens Kultur-Historie, vilde være aldeles vilkaarlig, medens det let kunde hænde sig, vi tog for en Indvandrigs-Historie hvad der i Old-Sagnet kun var en Tempel-Mythe, sammenblandet med Nordboernes dunkle Ihukommelse af deres Asiatiske Herkomst. Skulde der desuagtet ligge noget Folke-Historisk til Grund for *Odins* Gude-Spilop i *Sverrig*, lidt før Christi Fødsel, da løb han sikkert ikke fra *Pompeius* ved det sorte Hav, men snarere fra *Cæsar* i *Gallien*, thi baade fører Sagnet ham igiennem *Franken*, *Sachsen* og *Danmark*, ogsaa har Giøgleri altid bedst kunnet trives i Gallien, og endelig maa vel *Up-Svenskerne* havt et eget Natur-Anlæg, siden de, ingenlunde uden Føie, har faaet Navn af *Nordens Franskænd*. Havde nu virkelig saadan *Svensk Indvandring* fundet Sted, da hængde den uidentivl sammen med den *Gothiske Udvandring*, men alt Sligt maa Man lade staae ved sit Værd, som løse Giætninger, der umuelig kan give noget Andet den Hjemmel, de selv fattes.

Hvad vi derimod veed om *Gotherne*, som Nordens For-Tropper, maa nu følge, da vi i *Christendommen* og *Nordiskheden* har betragtet den ny Tids aandige Elementer, og maae vi end bekiende at det Enes Indtrædelse er ligesaa dunkel som det Andets er klar, maae vi dog ogsaa finde det i sin Orden, da de jo førdes sammen, for at Nordiskheden skulde udvikles af sin dybe Dunkelhed i Christendommens Lys.